

media, quatenus dicebant Deum per eam præscire, in voluntate humana, id unde moveretur ad conferendam his potius quam illis gratiam; existimabant enim Deum non posse absque injusta personarum acceptione uni præ altero gratiam decernere, nisi esset aliquod saltem initium fidei ex parte voluntatis humanæ, quo ad id moveretur. An autem istud initium fidei reponerent in natura nuda, an in natura aliquo auxilio interiori adjuta, non disputo modo: de hoc alibi. Et cum urgerentur exemplo parvulorum qui immatura morte rapiuntur, quorum his gratia baptismi confertur, non illis; dicebant Deum præscisse quid boni vel mali acturi fuissent, si ad adultam ætatem pervenissent, et inde pariter moveri ut his potius quam illis baptismi gratiam conferret. Hunc porro usum, seu potius abusum, scientiæ mediæ rejiciunt moderni ejus assertores; non enim volunt præscientiam boni operis conditionate prævisi esse Deo causam motivam cur his potius quam illis conferat gratiam: ut patet, inquit, in Tyriis et Sidoniis, quos Deus prævidit convertendos, si eis prædicaretur Evangelium, et tamen noluit prædicari.

Verum in hoc cum Semi-Pelagianis conveniunt, quod eam admittant ad conciliandam humanam libertatem cum infallibilitate divinorum decretorum. Cum enim, non secus ac Semi-Pelagiani, existiment perimi libertatem humanam, si Deus infallibiliter prædefiniat voluntates nostras, et tamen negari non possit quin Deus sua æterna et infallibili providentia disponat omnia, etiam actus liberos, dicunt Deum, prius quam quidquam absolute decernat, prævidisse quid voluntas creata in his vel illis circumstantiis posita boni vel mali ageret ex innata libertate, sub oblato concursu indifferenti; quo præviso, absolute et infallibiliter decernit, qui bene vel male sint acturi; quia eos quos vult bene agere ponit in his circumstantiis in quibus prævidet ex innata libertate bene acturos, sin minus, in aliis; sicque de omnibus infallibiliter disponit prout vult, absque præjudicio libertatis. Scientiam mediam hoc sensu explicatam, a Molina suscitatum, Societas Jesu fecit suam ab anno 1598, quo nostri eam Semi-Pelagianismi accusa-

runt, in famosis Congregationibus de Auxiliis, coram Clemente VIII, et postea coram Paulo V.

Nota 3°. Extra scholas Societatis, pauci sunt qui hanc scientiam mediam defendunt. Inter hos paucos novissime prodiit Honoratus Tournely, doctor Parisiensis, in suis *Prælectionibus de Deo*, quæst. 16, art. 3. Sed eam tot pigmentis illinit, tot æquivocis involvit, tot explicationibus restringit, ut vix eam agnoscas. Crederes ipsum erubescere causam hanc aperta fronte tueri.

§ II

Impugnatur scientia media autoritate Scripturæ.

Apostolus, *I Cor.*, iv, 6 et 7, dicit: *Ne, supra quam scriptum est, unus adversus alterum inflatur præ alio. Quis enim te discernit? Quid habes quod non accepisti? Si autem accepisti, quid gloriaris, quasi non acceperis?* Ex quo sic argumentor. Juxta Apostolum, discretio unius ab alio repeti debet, non ex parte voluntatis humanæ, sed ex parte Dei unum ab alio per suam gratiam discernentis. Atqui scientia media supponit unum præ alio, puta Petrum a Juda se discernere ex propria voluntate. Ergo. — Prob. min. Supponatur Petrus et Judam in æqualibus circumstantiis æquali gratia præveniri: Deus videt Petrum consentientem illi gratiæ et inde se discernere a Juda non consentiente, non ratione gratiæ; utriusque enim est æqualis et indifferenter oblata. Ergo ratione determinationis propriæ voluntatis ad acceptandam gratiam.

Confirmatur. Quod Petrus præ Juda in æqualibus circumstantiis consentiat gratiæ, hoc habet vel a Deo donante hunc consensum, vel ex propria voluntate. Si consensum habeat a Deo donante, ergo antequam Deus decernat quod velit hunc consensum dare, non est futurus iste consensus, nec illum ut futurum Deus videre potest; sicque perit scientia media. Si autem Petrus hunc consensum habeat ex propria voluntate, ergo habet quod non accipit, et eo seipsum a Juda discernit, contra Apostolum.

Longe plura alia Scripturæ loca proferri possent adversus scientiam mediam, sed brevitati studentes, hæc dumtaxat annotamus. Apostolus, *Ephes.*, i, 4, dicit Deum nos elegisse, non quia futuri eramus sancti, sed ut essemus sancti; *I Cor.*, xii, 6, Deum operari omnia; *Philipp.*, ii, 13, operari velle. Atqui, si nos elegit ut essemus sancti, ergo, priusquam eligeret, non scivit nos esse sanctos, etiam sub auxilio gratiæ, ut præoccupetur evasio Tournely. Si operatur omnia, et ipsum velle, ergo dat ipsum velle et consentire; si dat, quo modo futurum cognoscere potest, antequam deereverit dare?

Respondet Tournely, operari velle, quia sine gratia, quam gratis concedit, bonum non volumus. Sed quæro: vel gratia determinat voluntatem meam ad velle et consentire, vel voluntatis consensus determinat gratiam ad mecum concurrendum. Si primum, habemus intentum, et Deus non potest præscire futurum hunc consensum, nisi in voluntate dandi gratiam illam determinantem et efficientem; si secundum, ergo consensus gratiæ non est a gratia, sed a me.

§ III

Impugnatur scientia media auctoritate SS. Augustini et Thomæ.

Suppono tamquam certum, Hilarium et Prosperum in suis epistolis ad Augustinum ei proposuisse scientiam mediam ex parte Semi-Pelagianorum. Scribit enim Prosper in Epist. ad Aug., hanc esse Semi-Pelagianorum sententiam, scilicet, « Deum prædestinasse in regnum suum quos de hac vita bono fine excessuros esse præviderit. » Et cum urgentur exemplo parvulorum, « qui ante discretionem boni vel mali de usu vite istius auferendi, alii per regenerationem inter celestis regni assumantur hæredes, alii sine baptismo inter mortis perpetuæ transcant debitores: tales aiunt perdi, talesque salvari, quales futuros illos in annis majoribus, si ad activam servarentur ætatem, scientia divina præviderit. » Item, cum urgentur

exemplo tot nationum quarum aliis est annuntiatum Evangelium, aliis non annuntiatum: « Prævisos inquit a Domino credituros, et ad unamquamque gentem ita dispensata tempora ac ministeria magistrorum, ut exortura erat bonarum credulitas voluntatum. » En in his duobus exemplis apertissime præscientia futurorum conditionatorum prævia decreto.

Idem Hilarius scribit in epist. ad S. Aug., et S. Prosper sub finem epistolæ expresse rogat Augustinum ut explicet, quomodo decretum præveniens nostras voluntates (quod nolabant admittere Semi-Pelagiani), non noceat libertati; an potius decretum innitatur præscientiæ: tandem ut respondeat objectioni petitiæ ex suis et aliorum Patrum testimoniis.

Ex his omnibus palam est, Prosperum et Hilarium proposuisse Augustino ex parte Semi-Pelagianorum scientiam mediam, seu scientiam futurorum conditionatorum ante decretum. Nunc nobis incumbit probandum, S. Augustinum eam improbasse, non solum quantum ad abusum, seu qualenus exhibet Deo motivum conferendi vel dene-gandi gratiam: id concedunt Molinistæ; sed etiam eam improbasse quoad substantiam, hoc est docuisse, nullam esse in Deo scientiam futurorum contingentium, tam absolutum quam conditionatorum, independentem a decreto absoluto et actuali, abstrahendo ab abusu vel usu ad quem adhiberi potest. Hoc autem probamus multipliciter ex libris *de Prædestinatione sanctorum* et *de Dono perseverantiæ*, quibus S. Doctor respondet Prospero et Hilario.

Probatum 1º. S. Augustinus, lib. *de Prædest. sanctorum*, cap. 9, respondens objectioni Semi-Pelagianorum petitiæ ex iis quæ dixerat S. Doctor lib. *de sex Questionibus paganorum* contra Porphyrium, seu Epist. XLIX, q. 2, ubi videbatur insinuasse scientiam mediam, dicendo Christum voluisse prædicari doctrinam suam iis quos sciebat credituros, scribit se dixisse sine præiudicio latentis consilii Dei.

Et libro *de Dono perseverantiæ*, cap. 9, exponens hunc locum *Matth.*, xi, 21: *Si in Tyro et Sidone factæ fuissent*

virtutes, etc., quod est præcipuum adversariorum fundamentum, et ubi secundum ipsos fit mentio futuri conditionati, dicit S. Doctor: « Hæc certe de Tyro et Sidone non possumus dicere (quod nempe opere citato contra Porphyrium dixerat de paganis, Christum noluisse eis apparere, quia præsciebat eos non credituros), et in eis cognoscimus ad eas causas prædestinationis hæc divina judicicia pertinere, sine quarum causarum latentium præjudicio, tunc ista respondere me dixi. » Hinc S. Thomas, III p., q. 4, a. 3, ad 2, proponens sibi hanc difficultatem, cur Christus prioribus sæculis non venerit, et referens responsionem quam dederat Augustinus citato libro *de sex Quæst. pagan.*, dicit S. Augustinum reprobasse hanc sententiam hic cap. 9 cit. libri *de dono perseverantiæ*.

Porro certum est atque evidentissimum, S. Augustinum in his duobus locis citatis loqui de futuris conditionatis. Quoad ultimum locum, fatentur adversarii, et quoad utrumque patet; loquitur enim de futuris de quibus locutus fuerat in sæpe citato libro *de sex Quæst. pagan.*, scilicet, qui credituri, qui non credituri, si in his vel aliis circumstantiis appareret Christus. Certum est item, vel hic reprobare scientiam conditionatorum qualem admiserat in libro *de sex Quæst. pagan.*, ut vult S. Thomas et patet ex his verbis: « De Tyro et Sidone dicere non possumus, » quod scilicet dixerat de paganis in libro *de sex Quæst. pagan.*, vel saltem eam non admittere, nisi quatenus supponit prædestinationem seu decretum; vult enim hoc olim a se fuisse dictum sine præjudicio latentis consilii Dei. Atqui pariter certum est S. Augustinum in priore libro *de sex Quæst. pagan.* non docuisse scientiam mediam quoad abusum, seu quæ exhiberet Deo motivum gratiæ conferendæ, aut opus bonum sine gratia; tum quia de ista quæstione non agebatur contra paganos; tum quia id fuisset erroneum et semi-pelagianum, et tamen non dicit Augustinus erroneum fuisse quod ibi dixit, sed tantum non explicasse causas latentes hujus dicti. Ergo certum est atque evidentissimum, Augustinum in libris *de Prædest. sanct.* et *de dono perseverantiæ* reprobasse scien-

tiam mediam, nedum quoad abusum, sed etiam quoad substantiam.

Prob. 2°. Augustinus, libro *de dono perseverantiæ*, cap. 17, respondens quæstioni Hilarii: « An ea quæ sunt a Deo præscita, sint etiam ab eo prædestinata, ita ut præscientia sit subnixa decreto? » quæ est ipsissima quæstio scientiæ mediæ quoad substantiam, statuit pro principio et regula generali, quod si opera nostra bona non sint a Deo prædestinata, « nec dantur a Deo, aut ea daturum esse nescivit; quod si et dantur et ea se daturum esse præscivit, profecto prædestinavit. » Et *de Prædest. sanctorum* cap. 10: « Prædestinatione, inquit, Deus ea præscivit quæ fuerat ipse facturus. » Hoc autem posito generali principio, stare non potest scientia mediæ, juxta quam sunt a Deo præscita bona, et non prædestinata.

Prob. 3°. Augustinus, eodem libro *de Perseverantia*, cap. 18, respondens objectioni Semi-Pelagianorum petite ex testimoniis aliorum Patrum antiquorum, quam ipsi proposuerant Hilarius et Prosper, postquam ostendit Patres antiquiores nomine præscientiæ non intellexisse meram præscientiam decretis Dei præviæ, sed includentem decretum et ei innixam, concludit capite sequenti statuendo hanc alteram regulam generalem: « Quid ergo nos prohibet, quando apud aliquos verbi Dei tractatores legimus Dei præscientiam, et agitur de vocatione electorum, eandem prædestinationem intelligere? » Quo altero principio palam est pariter everti funditus scientiam mediam, juxta quam datur præscientia boni pertinentis ad vocationem electorum, scilicet consensus gratiæ conditionate futuri, quæ non est prædestinatio.

Prob. 4°. Si Augustinus probavit scientiam mediam, quantum ad substantiam, qualem nunc docent scholæ Molinianæ, quæro cur illam non proposuit Semi-Pelagianis, ad compescendas eorum querimonias et ad sedanda scandala orta occasione suæ doctrinæ. Vidimus enim supra, referente Prospero, illos conqueri, « removeri omnem industriam tollique virtutes, si Dei constitutio (ut docebat Augustinus), humanas præveniat voluntates, et

sub hoc prædestinationis nomine fatalem necessitatem induci, » et paulo ante « propositum illud vocationis Dei et lapsis curam resurgendi, et sanctis occasionem teporis afferre. » Quare, inquam, his querelis sedandis et objectionibus solvendis non adhibuit Augustinus scientiam mediam? nihil enim erat expeditius ad ea inconvenientia semovenda, cum ad id sit excogitata. Eam tamen nullibi in responsionibus ad Hilarium et Prosperum admisisse constat et fatentur Tournelius, Gabriel, Daniel, cum aliis Molinistis. Eam ergo certo certius non probavit Augustinus; aut, si probavit, maxime culpandus est, quod tam facili ac prompto remedio tot malis ac scandalis mederi omiserit, suam et religionis causam tueri neglexerit, et dissensiones in Ecclesia solo litigandi studio foverit; quod sane de tanto Doctore nefas est suspicari.

Quantum ad divum Thomam,

1° Sanctus Doctor nusquam meminit scientiæ mediæ, sed dumtaxat scientiæ simplicis intelligentiæ, quæ mere possibilis spectat, et visionis, quæ futura, supposito decreto, intuetur.

2° Quotiescumque S. Doctor sibi proponit argumenta quæ conglomerant adversarii circa concordiam libertatis cum divinis decretis, nunquam confugit ad scientiam mediam exploratricem consensus aut dissensus libertatis humanæ ante decretum, sed cum Augustino recurrit ad ipsius divinæ voluntatis efficacissimam potestatem. Ita hic q. 19, a. 8: « Cum voluntas divina, inquit, sit efficacissima, non solum sequitur quod fiant ea quæ Deus vult fieri, sed quod eo modo fiant quo Deus ea fieri vult. Vult autem quædam fieri necessario, et quædam contingenter et libere¹. » Similiter alibi.

3° Ille rejicit scientiam mediam, qui negat ejus objectum. Atqui S. Thomas negat objectum scientiæ mediæ. Ergo. — Prob. min. Objectum scientiæ mediæ est futurum conditionatum ante Dei decretum actuale. Atqui, secun-

1. Adverbium libere deest in exemplaribus recentioribus.

dum divum Thomam, nullum est futurum ante Dei decretum actuale. Ergo. — Minor est S. Thomæ hic q. 16, a. 7, ad 3. Neque valet si dicas S. Thomam esse intelligendum de futuris absolutis, non conditionatis; quia eadem est ratio de conditionatis ac de absolutis, proportione servata, ut patebit § sequenti.

4° Ille rejicit scientiam mediam, qui docet creaturas non posse cognosci a Deo immediate in seipsis, sed in ipsa ejus essentia; per scientiam mediam enim, si daretur, Deus non videret consensum hominis conditionate futurum in sua essentia ut potenti illum producere, quia inde nihil dicitur futurum, sed possibile dumtaxat; neque in essentia ut determinata per decretum, quia foret illo decreto prior, sed immediate in seipso, et ita esse contendunt adversarii. Atqui S. Thomas perpetuo docet creaturas non cognosci a Deo immediate in seipsis, sed in ipsa ejus essentia. Ita hic q. 14, a. 5, et alibi pluries. Vide dissertationem præcedentem, art. 4. Plura alia D. Thomæ principia quibus evertitur scientia media referunt auctores. Consule, si lubet, Gonetum¹.

[Scientiæ mediæ propugnatores in ejus gratiam ipsius S. Thomæ patrociniū invocant. Nomen hujus scientiæ equidem non usurpavit, sed hi affirmant rem evidenter ab Angelico includi in scientia *simplicis intelligentiæ*, et illud probare conantur ex amplitudine verborum quibus objectum simplicis intelligentiæ explicat. Sic enim ait 1^a p., q. 14, a. 9: « Ea vero quæ non sunt actu, sunt in potentia vel ipsius Dei vel creature; sive in potentia activa sive in passiva, sive in potentia opinandi vel imaginandi vel quocumque modo significandi. Quæcumque igitur possunt per creaturam fieri vel cogitari vel dici, et etiam quæcumque ipse facere potest, omnia cognoscit Deus, etiamsi actu non sint. »

Nemo, nisi seipsum ex proposito deludat, sibi persuadere potest doctrinam S. Thomæ utcumque favere scien-

1. In Clypeo theologiæ thomisticæ.

tiae mediae, cum eam positive respuat in eodem articulo, immediate post citata verba: « Sed horum quae actu non sunt, ait, est attendenda quaedam diversitas. Quaedam enim, licet non sint nunc in actu, tamen vel fuerunt vel erunt [sive absolute sumpta, sive apposita conditione]: et omnia ista dicitur Deus scire *scientia visionis*. Quia, cum intelligere Dei, quod est eius esse, aeternitate mensuretur, quae sine successione existens totum tempus comprehendit, praesens intuitus Dei fertur in totum tempus et in omnia quae sunt in quocumque tempore, sicut in subjecta sibi praesentialiter. Quaedam vero sunt, quae sunt in potentia Dei vel creaturae, quae tamen nec sunt, nec erunt, neque fuerunt [sive absolute, sive defectu appositae conditionis]. Et respectu horum non dicitur habere scientiam visionis, sed *simplicis intelligentiae*. Quod ideo dicitur, quia ea quae videntur apud nos, habent esse distinctum extra videntem. »

Bene legenti et quae legit intelligenti constat quod hic S. Doctor doceat pertinere ad scientiam simplicis intelligentiae *ea quae non habent esse distinctum extra videntem*, et ad scientiam visionis *ea quae habent esse distinctum extra videntem*. Vel futura conditionata revera futura sunt, quia conditio implebitur, vel futura revera non sunt, quia conditio non apponetur. Si prius, habent esse extra videntem, et ideo sunt objecta scientiae visionis; si vero posterius, non habent esse extra videntem, et conquenter sunt objecta scientiae simplicis intelligentiae. Et in responsione ad 3, in eodem articulo, addit: « Non oportet quod quaecumque scit Deus, sint, vel fuerint, vel futura sint; sed solum ea quae *vult* esse, vel *permittit* esse, » seu ea quae scit scientia visionis, ut S. Doctor explicat in verbis transcriptis ex corpore articuli.

In articulo autem 16 ejusdem quaestionis, quaerens utrum Deus habeat de rebus scientiam speculativam, haec concludit: « Dicendum est quod Deus de seipso habet scientiam speculativam tantum; ipse enim operabilis non est. De omnibus vero aliis habet scientiam et speculativam et practicam. Speculativam quidem quantum ad modum.

Quidquid enim in rebus nos speculative cognoscimus definiendo et dividendo, hoc totum Deus perfectius novit. Sed de his quae potest quidem facere, sed secundum nullum tempus facit, non habet practicam scientiam, secundum quod practica scientia dicitur a fine. Sic autem habet practicam scientiam de his quae secundum aliquod tempus facit. Mala vero, licet ab eo non sint operabilia, tamen sub cognitione practica ipsius cadunt, sicut et bona, in quantum permittit, vel impedit, vel ordinat ea. »

Ex Angelico ergo concludimus, ea omnia quae quocumque modo futura sunt, a Deo sciri *scientia visionis*, quae practica est, talis scilicet quae facit suum objectum, quatenus habet adjunctam voluntatem, et ideo cognoscit, *quia* facit, seu talia faciendo, ea cognoscit. Quae vero futura non sunt, quocumque modo futuritio eorum impediatur, ea Deus scit scientia *simplicis intelligentiae*, quae speculativa est tantum.

Ex supra citatis evidenter patet, Angelicum, nedum implicite vel explicite locum scientiae mediae relinquat, eam explicite expungere, ita determinando objecta tum scientiae simplicis intelligentiae, tum scientiae visionis, ut ne excogitari quidem possit objectum intermedium quod alio modo Deus cognoscat, Frustra ergo S. Thomam ad se trahere conantur scientiae mediae assertores.]

§ IV

Scientia media variis rationibus impugnatur.

Prima ratio fundamentalis. Non datur objectum scientiae mediae. Ergo non datur scientia media. — Prob. ant. Objectum scientiae mediae, secundum suos assertores, est futurum liberum conditionatum ante Dei decretum actu exercitum et independenter ab illo. Atqui ante Dei decretum actu exercitum et independenter ab illo nullum est futurum conditionatum liberum. Ergo. — Prob. min., in qua est difficultas. Si aliquid in contingentibus esset con-

ditionate futurum ante Dei decretum, vel hoc haberet a se, vel ex vi conditionis, vel a concursu indifferenti oblato, vel tandem ab aliqua alia causa. Atqui non a se, alioquin non esset futurum contingens, sed necessarium et naturale; et insuper, sicut nihil sibi dare potest ut sit, ita nec ut sit conditionate futurum. Non vi conditionis. Vel enim conditio est disparata, ut in hac propositione: *Si percussisses septies terram, percussisses Syriam usque ad consumptionem*, et tunc plus quam manifestum est quod illa conditio, scilicet septena percussio terræ, vi sua non infirat infallibiliter futuram consumptionem Syriæ; vel conditio est comparata seu pertinens, ut: si fiat prædicatio, erit conversio; et tunc etiam manifestum est talem conditionem non reddere conversionem infallibiliter futuram, cum sæpe fiat prædicatio sine conversione, et aliunde sequeretur quod sola prædicatio sufficeret ad conversionem, quod est damnatum in Pelagio. Non a concursu oblato; quia concursus ille generalis et indifferens non habet nexum infallibilem cum eventu, puta cum consensu, cum stare possit cum consensu vel dissensu, juxta suos auctores. Non tandem ab aliqua alia causa; quia omnes aliæ causæ sunt indifferentes et indeterminatæ ad futurationem vel non futurationem pro priori ad decretum Dei determinans alterutram, cum non se determinant independentem a determinatione primæ causæ, alias non forent causæ secundæ, sed primæ, et prima foret secunda. Restat ergo solum Dei decretum quo res contingens fiat conditionate futura, et ut talis a Deo cognoscatur.

Confirmatur prima minor ex dictis art. 1 hujus dissertationis de notione futuri. Sicut enim futurum absolutum est id quod est absolute determinatum in suis causis ad habendam existentiam in tempore sequenti, ita futurum conditionatum est id quod est conditionate determinatum in suis causis ad habendam existentiam in tempore sequenti. Unde quæcumque probant nullum esse absolute futurum ante Dei actuale decretum absolutum, pariter probant nullum esse conditionate futurum ante Dei actuale decretum subjective absolutum et objective conditionatum.

Respondent, inter futurum conditionatum et absolutum hoc esse discrimen, quod absolutum petat quidem decretum actu existens in Deo; conditionatum vero petat decretum non quod sit actu, sed quod esset, si poneretur conditio. Volunt enim semper importari, ex parte conditionis, decretum subjective conditionatum quod non est, sed quod esset, si poneretur conditio. Unde in illa propositione: « Si Petrus fuerit in illis circumstantiis, pœnitentiam aget, » semper subintelligitur, inquit, et si Deus velit illi præbere suum concursum. Probant autem suum assumptum hoc argumento: Causa effectui debet proportionari, ita ut effectui qui est assignetur causa quæ sit, effectui qui erit, causa quæ erit, effectui qui esset, causa quæ esset, si poneretur conditio. Atqui futura conditionata nec sunt nec erunt, sed solum essent, si poneretur conditio. Ergo sufficit si eis assignetur decretum, non quod sit actu, sed quod esset, si poneretur conditio.

Sed contra. Hæc responsio, quam urget Tournely, q. 6, a. 3 sub finem, et cui potissimum confidunt adversarii, mera est evasio. Unde, *nego* discrimen allatum in prima propositione inter futurum absolutum et conditionatum; et ad ejus probationem, *distinguo* minorem. Futura conditionata nec sunt, nec erunt, etc., quoad actuale exercitium existentie ad quam sunt futura, *concedo* min. Non sunt, nec erunt, etc., quoad actualem veritatem seu rationem futurationis conditionatæ, *nego* min. Et in hoc magna est hallucinatio adversæ sententiæ. — Explicatur solutio. Verum est quidem quod futura conditionata non sint actu, id est non existunt in re ea existentia ad quam aliquando habendam sunt futura: nec etiam sic existunt futura absoluta; alias non forent futura, sed præsentia. Pro futuris ergo conditionatis sic sumptis debet assignari causa quæ esset, si poneretur conditio, sicut pro futuris absolutis sic sumptis, debet assignari causa quæ aliquando erit. Attamen sunt actu quoad veritatem seu rationem futurationis conditionatæ vel absolutæ; vere enim sunt actu futura conditionate vel absolute, et pro illa futuratione actuali absoluta vel conditionata, quæ non est ens rationis, nec pura possibilitas, debet assignari causa quæ sit actu; et

sicut pro futuritione absoluta ipsimet adversarii in objectione assignant decretum absolutum actu existens, ita pro actuali futuritione conditionata debet assignari decretum conditionatum actu existens. Hinc sic argumentor ad hominem. Quamvis futura absoluta non existant actu, quia tamen sunt actu futura absolute, pro veritate hujus futuritionis absolutæ assignatis causam quæ sit actu, scilicet decretum absolutum actu existens. Ergo pariter, quamvis futura conditionata non sint actu, quia tamen sunt actu futura conditionate, debet eis assignari causa quæ sit actu, scilicet decretum conditionatum actu existens.

Secunda ratio præcedenti affinis, seu major ejus explicatio. Scientia media est qua Deus independentem a decreto posito videt infallibilem connexionem inter voluntatem humanam et hunc actum, potius quam alium, positus certis circumstantiis. Atqui non est talis connexio ante Dei decretum positum. Ergo non est objectum scientiæ mediæ. — Prob. min. Non est infallibilis connexio inter ea quæ nec per se nec per aliud connectuntur. Atqui, ante Dei decretum positum, voluntas non connectitur infallibiliter, neque per se, neque per aliud, cum hoc actu potius quam cum alio. Ergo. Non per se; voluntas enim est indifferens ad hunc vel illum, et aliunde, si per se connecteretur cum uno actu, esset naturalis et necessaria connexio, sicque futurum necessarium, quod est contra hypothesim. Non per aliud; quid enim esset istud aliud? non divina voluntas, quia nullum in ea supponitur decretum quo de facto velit illa connecti; non decretum *si*, seu concursus oblati *si*, utrumque enim est indifferens ad hunc vel oppositum actum; non circumstantiæ, illæ enim sunt disparatæ vel contingentes, proindeque non infallibiliter ex se connexæ cum uno actu.

§ V

Gravissima inconvenientia scientiæ mediæ

Primum inconveniens. Scientiæ media tollit a Deo ratio-

nem primæ causæ et primi motoris. — Prob. De ratione primæ causæ et primi motoris est ut alias causas moveat, et nulla ex eis moveatur, nisi mota a prima. Atqui, in systemate scientiæ mediæ, causa secunda se movet non mota a prima; se enim determinat, non determinata a Deo. Ergo.

Secundum inconveniens. Scientia media tollit a Deo rationem causæ universalis, cum in eo systemate aliquid ens, nimirum determinatio creaturæ, ejus causalitatem subterfugiat. Non enim causatur a gratia præveniente, hæc siquidem, fatente Tournelio et aliis Molinistis, movet tantum moraliter ad determinationem; non a gratia cooperante seu concursu simultaneo, tum quia jam non foret tantum simultaneus, sed etiam prævius, causa enim est prior, saltem natura, effectu; tum etiam quia concursus simultaneus non agit in voluntatem ut ipsam determinet, sed tantum in effectum, non facit ut velimus, sed facit cum volumus: ut patet in duobus simul trahentibus navim, neuter influit in alterum, sed uterque partialiter in tractionem passivam navis.

Tertium inconveniens. Scientia media decurtat omnipotentiam Dei et supremum dominium quod habet in nostras voluntates. — Prob. Constans est Augustini et omnium, ut puto, catholice sententium doctrina, Deum voluntates hominum in quibusvis circumstantiis posse in bonum convertere: « Quis, inquit, S. Doctor in *Enchiridio*, cap. 97, tam impie desipiat, ut dicat Deum malas hominum voluntates quas voluerit, quando voluerit, ubi voluerit, in bonum non posse convertere? » Quod pluries repetit et ex eo probat, quod Deus sit omnipotens. Atqui, in systemate scientiæ mediæ, Deus non potest, salva libertate, voluntatem inclinare in consensum in iis circumstantiis in quibus prævisa est dissensura, nec quidquam certo decernere de actibus nostris liberis, nisi prius exploraverit quid nos ipsi volituri sumus. Ergo. — Si dicas, Deum posse voluntatem in aliis circumstantiis ponere in quibus obtinebit consensum: hoc nunc dato, de quo modo, saltem in prioribus obtinere non poterit,

sicque non poterit voluntatem in bonum convertere quando et ubi voluerit, nec in ipsam voluntatem, sed in circumstantias tantum dominium habebit.

Imo non repugnat, in eo systemate, dari hominem quem Deus, etiam de potentia sua absoluta, non possit in ulla circumstantia convertere. Namque non repugnat ex natura rei esse hominem qui in nullis circumstantiis velit converti, seu consentire gratis præviis moraliter tantum moventibus; hæ quippe, sive conjunctim, sive separatim, non habent nexum infallibilem cum consensu, nec unquam vi sua superabunt resistantiam voluntatis. Gratiam autem per se efficacem quæ vi sua cor istud pervicax emolliat et invictissime convertat, tamquam excidium libertatis abhorrent defensores hujus systematis. Restat ergo Deum non habere cordium inclinandorum omnipotentissimam libertatem, ut loquitur Augustinus, seu non posse cor hominis vertere quocumque voluerit, ut dicit Scriptura, uno verbo, non esse omnipotentem.

Quantum inconveniens. Systema scientiæ mediæ non videtur satis recedere ab errore Semi-Pelagianorum. Hoc dico, non asserendo, sed arguendo. — Prob. S. Aug., *de Prædest. sanct.*, cap. 2, in eo reponit Semi-Pelagianismum, quod quasi cum Deo componat, ita ut partem homini vindicet et partem Deo, et, quod pejus est, homo primum tollat, Deo posterius det: « Volens, inquit S. Doctor, a seipso sibi esse quod credit, quasi componit homo cum Deo, ut partem fidei sibi vindicet, atque illi partem relinquat: et quod est elatius, primam tollit ipse, sequentem dat illi, et in eo quod dicit esse amborum, priorem se facit, posteriorem Deum. » Atqui defensores scientiæ mediæ videntur idem sentire quoad substantiam, et differre tantum in modo dicendi. Ergo.

Prob. min., et 1° quod cum Deo componant, licet paulo aliter quam Semi-Pelagiani. Hi namque sic componebant cum Deo, ut initium et finem boni operis libero arbitrio adscriberent, intermedia vero opera Deo tribuerent. Defensores scientiæ mediæ in quolibet bono opere partem Deo, partem homini tribuunt, in quantum Deum et hominem

constituunt duas partiales causas, partialitate causalitatis, quarum quælibet aliquid de fundo suo erogat, nempe proprium influxum seu concursum, sicut duo trahentes unam navim, ut late probat Livinus de Meyer, acerrimus scientiæ mediæ defensor, *dissert. 1 de mente conc. Tridentini.*

Quod autem hominem priorem faciant in bono opere, posteriorem Deum, patet; quia dicunt Deum se exhibere paratum ad concurrendum indifferenter ad hunc actum vel oppositum, hominem vero determinare hanc indifferenciam et esse causam cur Deus ad hunc actum potius quam ad oppositum concurrat. Atqui causa prior est eo cuius est causa. Ergo in hoc quod est hic et nunc concurrere ad hunc actum potius quam ad oppositum, homo est prior Deo, et si sit opus bonum, potior laus debetur homini quam Deo, cum Deus offerat dumtaxat concursum indeterminatum ad bonum vel ad malum, homo vero ipsum determinet ab bonum.

Respondent adversarii, se duplici modo recedere a Semi-Pelagianis: 1° quia admittunt, etiam ad initium fidei, gratiam concomitantem et physice cooperantem, quam ipsi non admittebant; 2° quod requirant ulterius gratias morales prævenientes et excitantes, quas illi non admittebant.

Ad primum, *nego* Semi-Pelagianos non admisisse gratiam concomitantem seu concursum simultaneum. Patet ex his verbis Prosperi ad August. : « Nec considerant se gratiam Dei, quam comitem, non præviā humanorum volunt esse meritorum, etiam his voluntatibus subdere, quas ab ea, secundum suam phantasiam, non negant esse præventas, » scilicet oblatione, non collatione. Neque ulla erat ratio cur negarent concursum simultaneum, modo concederetur esse a voluntate determinabilem ad hunc actum potius quam ad oppositum. Hoc enim posito, stat semper palmare eorum dogma ab Augustino, Prospero et Hilario impugnatum, nempe hominem componere cum Deo, partem sibi vindicare, partem Deo relinquere, et se priorem facere, Deum posteriorem, ut loquitur August.,

vel, ut dicit S. Prosper, « ideo hominem juvari, quia voluit, non ideo quia adjuvatur, velle; » vel, ut loquitur Hilarius, « qualecumque initium voluntatis esse a nobis. » Cum itaque hæc, non obstante concursu simultaneo, videantur sequi ex modo dicendi adversariorum non videntur satis recedere ab errore Semi-Pelagianorum.

Ad secundum, dato nunc de quo in tractatu de Gratia, Semi-Pelagianos non admisisse gratias morales prævenientes interiores quas admittunt Molinistæ, istæ gratiæ morales movent dumtaxat voluntatem ad consensum objective et per ostensionem boni, illum autem non efficiunt, sed expectant ab ipsa libera voluntate; sicque non impediunt quin homo componat cum Deo, partem sibi, partem Deo tribuat, et se priorem, Deum posteriorem faciat. Consequenter per has gratias non sufficienter discernuntur a Semi-Pelagianis.

§ VI

Scientia media historice impugnata.

Litem adversus novitia Molinæ dogmata apud generalem Hispaniarum Inquisitionem a nostris motam et ferendo iudicio maturam, Romam advocat Clemens VIII, Societatis precibus lacessitus, congregationes indicit, censores instituit, qui Molinæ opiniones expenderent, quibus præficit Eminentissimos Cardinales Ludovicum Madrutium et Pompeium Arigonium.

Hos censores, uno alterove excepto, constanter scientiam mediam Molinæ damnasse, constat ex sequentibus. In congregatione habita 6 martii 1598, dicunt, « absurda quæ consequuntur scientiam mediam esse graviora quam ut catholice possint tolerari; » in congreg. 19 martii 1601, « videri eandem cum illa quam Massilienses excogitarunt ad exterminandam gratiam effectricem bonæ voluntatis, et ad tribuendum libero arbitrio quod gratiæ subtraherent, ne illud læderent. Unde impugnata sane videtur ab Augustino... cum Massiliensium errore. » Idem definiunt

die 29 octobris 1604, et sic concludunt, « ac propterea maxime oportere ut exterminetur. » Vid. Serry, lib. II, c. 2. et 18, et lib. III, c. 39.

Hæc olim negabant Patres Jesuitæ; nunc, veritate coacti, concedunt cum P. de Meyer, sed contendunt hos censores præcipites fuisse in ferenda censura a qua semel lata pedem referre pertinaciter recusarunt, rerum et doctrinæ Molinæ ignorantia laborasse, partibus Dominicanorum adversus Jesuitas plus æquo fuisse addictos.

At hæc esse solatia male litigantium, dum causa cadunt, suis iudicibus maledicere, nemo non novit. Et sane male structas et illiberaliter impactas calumnias quisque facile deprehendet, si advertat quod Molinistæ non eundem semper loquendi modum tenuerint erga laudatos censores. Dum namque, minus instructi, contenderent eorum « majorem et potiorum numerum pro scientia media fuisse, » illos prædicabant tamquam « clarissimos et doctissimos viros, probitate, officiis, experientia, doctrina commendatissimos. » Ita Jesuita Sherlogue, sub larvato nomine *Pauli Leonardi*, de scientia media, I p., sect. 3, cui concinunt de Coronello, Congregationum Secretario, Petrus a S. Joseph, Molinista, et Jesuita Ortega. At nunc, cum ipsis certo constat omnes, uno excepto Bovio, in Molinæ damnationem ivisse, iudice Livino de Meyer, omni sua virtute sunt destituti, et in vitia transierunt aliena: ita ut bonus vel malus affectus erga causam Molinianam sit apud aliquos certissima meriti vel demeriti tessera, imo meritum vel demeritum omne conferat. Vide fusius hac de re *Thomæ Triumphum*, a. 6, § 6, et ejus *Apolog.*, art. 19.

Clementem VIII semper improbasse doctrinam Molinæ et fuisse illi in proposito ut eam damnaret, evincunt, inter plura alia, amaræ scriptorum Societatis adversus illum expostulationes, hunc scilicet malo animo in Societatem fuisse; ab Hispanis in gratiam Prædicatorum circumventum; minus pro dignitate argumenti peritum; Molinianæ doctrinæ, ac præsertim scientiæ mediæ mysteria non satis edoctum, et aliæ similes criminationes adversus optimum et eruditissimum Pontificem, quæ leguntur apud Joan-